

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร
Coffee Production and Marketing by Farmers in Chumphon Province

ณัทธิดา สุขเสวียด(Nuttima Suksavead)* พรชุลี นิลวิเศษ (Pornchulee Nilvises)**

สุนันท์ สีสังข์ (Sunun Seesang)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (2) สภาพการผลิตกาแฟ (3) สภาพการตลาดกาแฟ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในจังหวัดชุมพร จำนวน 12,858 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 388 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 45.63 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.67 คน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่ปลูกกาแฟเฉลี่ย 11.72 ไร่ แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.13 คน ในรอบปี 2555 มีรายได้จากผลผลิตกาแฟเฉลี่ย 338,945.49 บาทต่อไร่ รายจ่ายเฉลี่ยต่อไร่จากการผลิตกาแฟเฉลี่ย 43,660.16 บาท เกษตรกรใช้เงินทุนของตนเอง (2) พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ดินร่วน ปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้า ขยายพันธุ์ด้วยตนเอง กำหนดระยะปลูก 3x3 เมตร ขุดหลุมปลูกและรองก้นหลุมด้วยหินฟอสเฟต อายุต้นพันธุ์ที่ใช้ในการคัดเมล็ดไปเพาะเป็นต้นพันธุ์ 8-10 ปีใส่ปุ๋ยเคมีในระยะเตรียมดิน ระยะออกดอก ระยะสร้างผลโดยการหว่าน เฉลี่ย 50.21 46.23 และ 65.51 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ป้องกันกำจัดแมลงด้วยแรงงานคน กำจัดวัชพืชด้วยสารเคมี รีดแขนงกาแฟหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้สีผิวเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้เครื่องตัดหญ้า (3) ปริมาณผลผลิตกาแฟเฉลี่ย 193.38 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนใหญ่ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง เพราะสะดวกรวดเร็ว มีการเก็บรวบรวมผลผลิตเอง แหล่งข้อมูลราคาขายส่งและขายปลีกจากพ่อค้าในท้องถิ่นและเพื่อนบ้านใกล้เคียง โดยพ่อค้ารับซื้อเป็นผู้กำหนดราคาและได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตแต่ละครั้ง (4) เกษตรกรมีปัญหาปุ๋ยและสารเคมีราคาแพงในระดับมากที่สุด และปัญหาในระดับมาก ได้แก่ ราคาผลผลิตกาแฟตกต่ำเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ขาดแคลนแรงงานจ้างตัดแต่งกิ่งและเก็บเกี่ยว และขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง โดยมีข้อเสนอแนะให้รัฐมีมาตรการช่วยเหลือต่อไป

คำสำคัญ การผลิตกาแฟ การตลาดกาแฟ จังหวัดชุมพร

*นักศึกษาลัทธิสุตรเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช obee@windowslive.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pornchulee.nil@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sunan.see@stou.ac.th

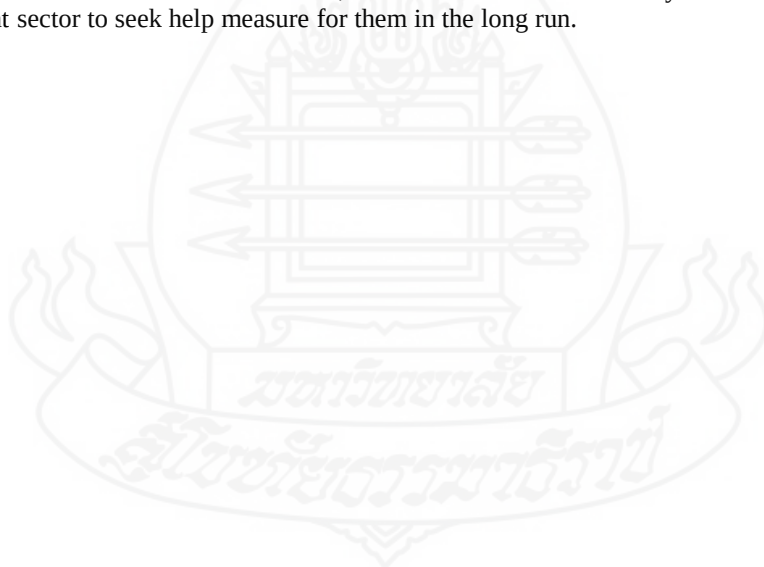
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economic condition (2) coffee production condition (3) coffee marketing condition (4) problems and suggestions for coffee production and marketing by farmers in Chumphon Province.

Population in this research was a number of 12,858 coffee farmers in Chumphon Province and 388 farmers as sample group by simple random. Data gathering by structured interview and the obtained data was analyzed by computer program. Statistics used included frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean and standard deviation.

Research findings were as follows. (1) Most of the farmers were male with the average age at 45.63 years. They completed lower secondary school. The average number of their family member was 3.67 persons. Their receiving agricultural information from personal media was at medium level. Their average planted area was 11.72 rai. The average labor in their family was 2.13 persons. Their average income from coffee production in the year 2012 was 338,945.49 baht/rai. Their average expense on coffee production was 43,660.16 baht/rai. Farmers spent their own capital for coffee production. (2) They planted Robusta and propagated on plain in loose soil, spacing 3x3 m. digging a hole and grooving bottom hole with rock phosphate. Selected seeds for further propagation would be 8-10 year-old coffee trees. Scattering chemical fertilizer was used at the preparation stage, flowering stage, yielding stage with the average yield at 50.21, 46.23 and 65.51 kg/rai respectively. Prevention of pest was done by labor while eradication of weed flora by chemical substance. Lawn-mower Farmers trimmed small branches of coffee trees after harvest. For harvest, farmers would observe coffee beans color as the indicator for harvest. (3) Their average yield of coffee was 193.38 kg/rai. Mostly coffee was purchased by middle man because of quickly convenience. Farmers collected their own products. Source of wholesale and retail price was from local and neighboring merchants. Price was fixed by merchants who wanted to buy coffee. Farmers would receive all of the money when they sold out their products each time. (4) Farmers problem on costly fertilizer and chemical substance was at the highest level while their problems at high level included low price and uncertain price of coffee products, lack of hired labor to trim branches and harvest, lack of water source in the dry season. They suggested the government sector to seek help measure for them in the long run.

Keywords: Coffee Production, Coffee Marketing, Chumphon Province

*นักศึกษาลัทธิสุตรเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช obee@windowlive.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช pornchulee.nil@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช sunan.see@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

กาแฟ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก มูลค่าการซื้อขายในตลาดโลก เป็นลำดับที่สอง รองจากน้ำมันปิโตรเลียม รายได้ของประชากร มากกว่า 50 ประเทศ ขึ้นอยู่กับกาแฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกา กาแฟอาราบิก้าส่วนใหญ่ จะปลูกกันมากในประเทศแถบลาตินอเมริกา เช่น บราซิล โคลอมเบีย คอสตาริกา กัวเตมาลา เม็กซิโก เอลซัลวาดอร์ฯ ประเทศที่ปลูกในทวีปแอฟริกาได้แก่ ประเทศเอธิโอเปีย ในทวีปเอเชียประเทศที่ปลูกกาแฟอาราบิก้า ได้แก่ อินโดนีเซีย อินเดีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และไทย แต่เป็นปริมาณที่ยังไม่มากนัก เมื่อเทียบกับแหล่งอื่นๆ ของโลก(พจนานุกรมศัพท์และบัญญัติ วาฤทธิ 2547 :1)

กาแฟ เป็นพืชพื้นเมืองของอาบิซิเนีย (Abyssinia) และอาราเบีย (Arabia) ถูกค้นพบในศตวรรษที่ 6 ราวปี ค.ศ. 575 ในประเทศอาราเบีย (Arabia) และในขณะเดียวกันบางท่านก็กล่าวว่ากาแฟเป็นพืชพื้นเมืองที่พบในเมืองคัฟฟา (Kaffa) ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศเอธิโอเปีย (Ethiopia) กาแฟจึงได้ชื่อเรียกตามจังหวัดนี้ และยังสามารถแตกต่างกันออกไปอีกมาก สมัยนั้นไม่มีผู้ใดให้ความสนใจเท่าใดนักจนกระทั่งล่วงเลยมาถึงศตวรรษที่ 9 มีคนเลี้ยงแพะชาวอาราเบียคนหนึ่งชื่อ คาลดี (Kaldi) นำแพะออกไปเลี้ยงตามปกติ แพะได้กินผลไม้สีแดงชนิดหนึ่งเข้าไปแล้วเกิดความรู้สึกกระวนกระวายผิดปกติ จึงได้นำเรื่องไปเล่าให้พระมุสลิมองค์หนึ่งฟัง พระองค์นั้นจึงได้นำผลของต้นไม้นั้นมาเคี้ยวและเปลือกเอาเมล็ดไปคั่วแล้วดื่มในน้ำร้อนดื่มแล้วมีความกระปรี้กระเปร่า นำไปเล่าให้คนอื่นฟังต่อไป ชาวอาราเบียเริ่มรู้จักต้นกาแฟมากขึ้น ทำให้กาแฟแพร่หลายเพิ่มขึ้นจากประเทศอาราเบีย เข้าสู่ประเทศอิตาลี เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ฝรั่งเศส ชาวอาราเบียเรียกพืชนี้ว่า “คะวา” หรือ “คะเว” ซึ่งแปลว่าพลัง หรือความกระปรี้กระเปร่า ชาวตุรกีเรียกว่า “คะเว” ต่อมาการเรียกชื่อกาแฟจึงเปลี่ยนแปลงไปตามแหล่งต่างๆ ของโลก เช่น คอฟฟี่ ในอังกฤษเรียกว่า “คอฟฟี่” อันเป็นชื่อที่รู้จักและใช้ในปัจจุบันนี้(พจนานุกรมศัพท์และบัญญัติ วาฤทธิ 2547 :5)

ในประเทศไทย คำว่ากาแฟ ข้าวแป่ โกปี หรือ ค็อฟฟี่ ตลอดจนค็อฟฟี่ช้อปและคาเฟ่ เป็นภาษาที่คุ้นหูและคุ้นเคยกับคนไทยมากพอสมควรซึ่งมีต้นกำเนิดจากที่คนไทยผู้ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามคนหนึ่ง ชื่อนายดิหมุ่น มีโอกาสไปแสวงบุญ ณ เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นำเมล็ดพันธุ์กาแฟมาเพาะปลูกที่บ้าน ตำบลบ้านโหนด อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. 2447 กาแฟที่นำมาปลูกปรากฏว่าเป็นพันธุ์โรบัสต้าซึ่งการปลูกได้ผลดีพอสมควร จากนั้นจึงมีการขยายพันธุ์และส่งเสริมการปลูกกาแฟพันธุ์นี้ออกไปอย่างกว้างขวางในภาคใต้ของประเทศไทย โดยส่งเสริมเป็นพืชปลูกหลักในสวนยางเป็นรายได้สำรองจากการกรีดยาง ปัจจุบันการปลูกกาแฟในภาคใต้มีการพัฒนาเป็นอย่างมากจนสามารถปลูกเป็นพืชหลักและทำรายได้ให้เกษตรกรเป็นอย่างดี

แหล่งปลูกกาแฟโรบัสต้าทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, ชุมพร ระนอง นครศรีธรรมราช พังงา และกระบี่ โดยจังหวัดชุมพรเป็นแหล่งปลูกกาแฟ แหล่งใหญ่ของประเทศไทย ซึ่งสามารถปลูกได้ดีในที่ราบต่ำ และมีข้อดีแก่ผู้เพาะปลูก เช่น ต้นกาแฟสามารถเพาะปลูกได้ง่าย มีความต้านทานสูงต่อการติดเชื้อ ทนต่ออุณหภูมิ และระดับความชื้นสูง อีกทั้งให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟมากกว่า และผลยังสุกเร็วกว่าเมื่อเทียบกับพันธุ์อาราบิก้า อย่างไรก็ตามเมล็ดกาแฟพันธุ์โรบัสต้า จะมีคุณภาพต่ำกว่าพันธุ์อาราบิก้าและมีราคาต่ำกว่าอีกด้วย กาแฟโรบัสต้าพันธุ์ไทยเป็นชนิดที่มีคุณภาพดี และมีการยอมรับอย่างกว้างขวางในนานาชาติ ตลาดส่งออกหลักของไทยได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศแถบยุโรป ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ในตลาดท้องถิ่น กาแฟโรบัสต้าผ่านการแปรร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

รูปเป็นเครื่องคุ้มครอง หรือสำเร็จรูปชนิดผง ด้วยกรรมวิธี และเทคโนโลยีการกาแฟแบบใหม่ ในปัจจุบันสามารถทำให้กาแฟโรบัสต้าพันธุ์ไทยเป็นกาแฟที่มีรสชาติกลมกล่อม และมีคุณภาพดี

แม้ว่าจังหวัดชุมพร จะเป็นแหล่งพื้นที่เพาะปลูกกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้าที่สำคัญของประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาการทำสวนกาแฟของเกษตรกรประสบปัญหาหลายด้าน โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาสภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ ภัยธรรมชาติ ภาวะฝนแล้งทั้งช่วงเป็นระยะเวลานานในช่วงที่ผลผลิตกำลังออก ส่งผลทำให้คุณภาพและปริมาณผลผลิตตกต่ำ ประกอบกับการที่ต้นทุนการผลิตขยับตัวสูงขึ้น อาทิ ปุ๋ย ยากำจัดวัชพืช ค่าแรง ตลอดจนการเกิดโรคระบาดกาแฟ เกษตรกรจึงมักประสบกับปัญหาการขาดทุน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการลดพื้นที่เพาะปลูกกาแฟลง โดยเกษตรกรหันเหไปปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น อาทิ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชชนิดอื่นมีหลายปัจจัย เช่น ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น นโยบายรัฐในการสนับสนุนให้ปลูกพืชพลังงาน อีกทั้งมีการโค่นกาแฟบางส่วน เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมัน และต้นยางพาราที่ปลูกแซมต้นกาแฟโตขึ้น ด้านการตลาดการซื้อขายกาแฟส่วนใหญ่มีการซื้อขายในระดับท้องถิ่นเป็นการซื้อขายกันโดยตรง ตลาดจึงเป็นของผู้ซื้อเช่นเดียวกับ ในระดับประเทศ คือเกษตรกรขาดอำนาจการต่อรองและขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสาร ด้านการตลาด ทำให้เกษตรกรขายกาแฟได้ในราคาที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงมาตรฐานการชั่งน้ำหนัก และการจัดการด้านคุณภาพกาแฟไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้จึงไม่เป็นธรรมสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดชุมพรรวมทั้งสภาพการตลาดเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาสภาพการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในจังหวัดชุมพรจำนวน 12,858 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 ราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร (2) สภาพการผลิตกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร (3) สภาพการตลาดกาแฟของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพทางสังคมของเกษตรกร เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดชุมพรเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ย 45.63 ปี เกษตรกรหนึ่งในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 3.67 คน เกษตรกรเกินครึ่งหนึ่งไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยสองในห้าเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และหนึ่งในห้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่างๆ ในภาพรวมในระดับปานกลาง โดยได้รับจากเกษตรตำบล ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ผู้นำท้องถิ่น การอบรม และการประชุม ตามลำดับ และได้รับในระดับน้อยจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐกรมอื่นๆ พ่อค้า/แผ่นพับ/แผ่นปลิว หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วารสาร พนักงานบริษัทเอกชน วิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว การไปทัศนศึกษาดูงาน การไปงานวันเกษตร/สัปดาห์เกษตร และการไปชมนิทรรศการ ตามลำดับ

สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรเกือบทั้งหมดทำสวนเป็นอาชีพหลัก จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.13 คน และแรงงานจ้างเฉลี่ย 1.46 คน ขนาดพื้นที่ถือครองทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 22.34 ไร่ พื้นที่ปลูกกาแฟเฉลี่ย 11.72 ไร่ ในรอบปี 2555 มีรายได้เฉลี่ยต่อไร่จากผลผลิตกาแฟ 338,945.49 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อไร่จากการผลิตกาแฟเฉลี่ย 43,660.16 บาท เป็นค่าปุ๋ย 16,203.37 บาท ค่าดินพันธุ์ 7,700.00 บาท ค่าเตรียมดินปรับพื้นที่ 8,164.71 บาท ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช 359.02 บาท ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช 2,418.69 บาท ค่าจ้างแรงงาน 7,984.48 บาท และค่าขนส่ง 2,600.10 บาท ทั้งนี้เกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 339,234.15 บาท รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 139,862.63 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 31,304.07 บาท ส่วนใหญ่แหล่งเงินทุนมาจากของตนเอง รองลงมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2. สภาพการผลิตกาแฟของเกษตรกร

เกษตรกรทั้งหมดปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้า มีแหล่งที่มาของต้นพันธุ์กาแฟจากการขยายด้วยตนเอง เกษตรกรครึ่งหนึ่งปลูกกาแฟในพื้นที่ราบ ชนิดดินที่ปลูกในดินร่วน เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน กิจกรรมในการเตรียมพื้นที่ปลูกกาแฟ เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการกำหนดระยะในการปลูกต้นกาแฟ 3 X 3 เมตร มีเพียงหนึ่งในสามใช้หินฟอสเฟตเป็นวัสดุรองก้นหลุม มากกว่าครึ่งมีการปลูกกาแฟเป็นพืชเดี่ยว ไม่ปลูกร่วมกับพืชอื่น เกษตรกรสี่ในห้าใช้ต้นพันธุ์อายุ 8-10 ปี ในการคัดเมล็ดกาแฟไปเพาะเป็นต้นพันธุ์

ปริมาณผลผลิตกาแฟที่เกษตรกรเกือบสองในสามเก็บได้เฉลี่ยไร่ละ 193.38 กิโลกรัม โดยเกษตรกรเกือบทั้งหมดใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับและปุ๋ยอินทรีย์ โดยวิธีการหว่าน มากกว่าสองในสามไม่มีการให้น้ำกาแฟ ที่เหลือให้น้ำโดยวิธีการใช้ท่อและสายยาง เกษตรกรเกือบสองในสามใช้แรงงานคนในการป้องกันกำจัดแมลง และมากกว่าสี่ในห้าฉีดพ่นสารเคมีในการกำจัดวัชพืช และเกษตรกรเกือบหนึ่งในห้าใช้เครื่องตัดหญ้าในสวนกาแฟ

เกษตรกรเกือบสองในสามมีการริดแขนงกาแฟหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต และเกือบทั้งหมดใช้สีผิวเมล็ดกาแฟเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

3.สภาพการตลาดกาแฟของเกษตรกร

เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้ามีลักษณะการขายกาแฟโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง รองลงมา เกษตรกรสองในสามนำไปขายเอง สองในห้าจะขาย ณ จุดรับซื้อในท้องถิ่น เกือบทั้งหมดเก็บรวบรวมผลผลิตกาแฟเอง สี่ในห้าได้รับแหล่งข้อมูลราคาขายส่ง/ขายปลีกจากพ่อค้าในท้องถิ่น เกือบทั้งหมดระบุว่าผู้กำหนดราคาซื้อกาแฟเป็นพ่อค้าคนกลางและได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตกาแฟในแต่ละครั้ง

4. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตกาแฟของเกษตรกร

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตกาแฟของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และใน 6 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาเรื่องดิน การตัดแต่งกิ่ง น้ำ การผลิต คุณภาพผลผลิต และการใช้ปุ๋ยเคมี มีปัญหาระดับมากที่สุดในเรื่องปุ๋ยและสารเคมีมีราคาแพง และปัญหาระดับมากในเรื่องขาดแคลนแรงงานและขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง

5. ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดกาแฟของเกษตรกร

ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดกาแฟของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และใน 2 ประเด็น ได้แก่ การคัดเกรดกาแฟ และการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีปัญหาระดับมาก ได้แก่ ราคาผลผลิตกาแฟตกต่ำและเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ขาดแคลนแรงงานในการคัดเกรดและการจ้างเก็บเมล็ดกาแฟ

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกร

เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมราคาผลผลิตกาแฟ และควรสนับสนุนด้านการตลาดแก่เกษตรกรรายย่อย

อภิปรายผลการวิจัย

เปรียบเทียบข้อมูลทางด้านวิชาการและการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรจังหวัดชุมพร มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ย 45.63 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สากล มีสุข (2549: 2-48) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกาแฟรายปีเก่าของเกษตรกร อำเภอคลองสะแก จังหวัดเชียงใหม่ และวิทัศน์ เตชะบุญ (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับงานส่งเสริมการปลูกกาแฟรายปีเก่าของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.11 ปี และ 40.25 ปี ตามลำดับ จากผลการวิจัยระดับการศึกษาของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สากล มีสุข (2549: 2-48) พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.67 คน มีอาชีพหลักคือ ทำสวน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิทัศน์ เตชะบุญ (2534:32-48) พบว่าสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6.42 คน ทั้งนี้อาจสอดคล้องกับระดับการศึกษาของเกษตรกรที่สูงขึ้นจึงมีผลต่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่น้อยลง ผลการวิจัยการมีตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นนี้ พบว่าเกษตรกรมีตำแหน่งทางสังคมซึ่งได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่เป็นประธานหรือกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกลูกค้านาคาเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ การได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ของเกษตรกรในระดับปานกลาง จากเกษตรตำบล ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ผู้นำท้องถิ่น การอบรม และการประชุม ตามลำดับ ในระดับน้อยจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐกรมอื่นๆ พ่อค้า แม่ค้า/แม่ค้าปลิว หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วารสาร พนักงานบริษัทเอกชน วิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว การไปทัศนศึกษาดูงาน การไปงานวันเกษตร/ สัปดาห์เกษตร และการไปชมนิทรรศการ ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ เลอภพ ศิริสันติกุล (2530: 2-8) ศึกษาพบว่าเกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรในระดับน้อย

2. สภาพการผลิตกาแฟของเกษตรกร

1) สภาพพื้นที่ เกษตรกรครึ่งหนึ่งปลูกกาแฟในพื้นที่ราบ และในดินร่วน ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2550: 5-6) พบว่าดินสำหรับการปลูกกาแฟที่สำคัญคือ มีการถ่ายเทอากาศและระบายน้ำได้ดี ไม่ควรเป็นพื้นที่ที่มีการท่วมขังของน้ำ ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ดินเหนียวที่มีธาตุโปแตสเซียมเป็นดินดีที่สุด

2) พันธุ์กาแฟ เกษตรกรทั้งหมดมีการใช้พันธุ์กาแฟโรบัสต้าในการปลูก และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการขยายต้นพันธุ์กาแฟด้วยตนเอง โดยเกษตรกรมีการคัดเลือกต้นพันธุ์ด้วยตนเอง ทำให้สามารถประหยัดค่าต้นพันธุ์ได้และมีการปลูกกันอย่างแพร่หลายทั่วทั้งจังหวัดชุมพร ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2550: 5-6) กล่าวว่า จังหวัดชุมพรเป็นแหล่งปลูกกาแฟโรบัสต้าแหล่งใหญ่ของประเทศ นอกจากนั้นผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการกำหนดระยะ 3x3 เมตร ในการปลูกต้นกาแฟ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2550: 24-25) กล่าวว่าระยะการปลูกกาแฟที่มาตรฐานคือ 3x3 เมตร จะได้ปริมาณต้น 177 ต้นต่อไร่

3) การวิเคราะห์ธาตุอาหาร ในดิน เกษตรกรเกือบทั้งหมดไม่มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ และขาดการแนะนำส่งเสริมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

4) การบำรุงดูแลรักษา เกษตรกรหนึ่งในสามมีการใช้หินฟอสเฟตเป็นวัสดุรองก้นหลุมกาแฟ มากกว่าครึ่งมีการปลูกกาแฟเป็นพืชเดี่ยว ไม่ปลูกกาแฟร่วมกับพืชอื่น เกือบทั้งหมดใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับและปุ๋ยอินทรีย์ โดยวิธีการหว่าน ส่วนใหญ่เน้นการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2550: 8-15) อธิบายว่า ในการเตรียมแปลงปลูก ไร่ดินมีการใช้หินฟอสเฟตเป็นวัสดุรองก้นหลุมในการปลูก และการปลูกโดยทั่วไปคือการกำหนดระยะปลูก ประชากรที่เหมาะสมของกาแฟจะให้ผลผลิตที่ดี จะอยู่ประมาณ 150-200 ต้นต่อไร่ แต่สามารถที่จะเพิ่มหรือลดจำนวนกว่าปกติได้ ขึ้นกับวิธีการปลูก ด้านระยะเวลาการให้น้ำกาแฟ พบว่าเกษตรกรมากกว่าสองในสามไม่มีการให้น้ำกาแฟ ส่วนเกษตรกรที่มีการให้น้ำกาแฟจะใช้วิธีการใช้ท่อและสายยาง สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2550: 16) กล่าวว่าพื้นที่ปลูกที่เหมาะสมส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่สูงระดับตั้งแต่ 700 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป ซึ่งจะอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีมากกว่า 1,500 มิลลิเมตร และมีการกระจายของฝนตั้งแต่ 5 - 8 เดือน ในรอบ 1 ปี นอกจากนี้ยังมีสภาพอากาศหนาวเย็น ความชื้นสูง จึงทำให้ไม่จำเป็นต้องอาศัยระบบการให้น้ำกับต้นกาแฟ

5) การอารักขากาแฟหรือวิธีป้องกันกำจัดแมลง เกษตรกรเกือบสองในสามมีการใช้แรงงานคนในการกำจัดแมลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการใช้สารเคมีในการกำจัดแมลง

6) การเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟ ปริมาณผลผลิตกาแฟที่เก็บได้ จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมากกว่าครึ่งมีปริมาณผลผลิตกาแฟระหว่าง 151- 200 กิโลกรัมต่อไร่ โดยผลผลิตสูงสุด 500 กิโลกรัมต่อไร่ ต่ำสุด 100

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

กิโกรัมต่อไร่ และผลผลิตกาแฟเฉลี่ย 193.38 กิโลกรัมต่อไร่ สอดคล้องกับเชาวนวิทย์ หอมชุ่ม และคณะ (2553: 79-84) ศึกษาด้านเครือข่ายชุมชน พบว่า ผลผลิตของสมาชิกในปีที่ผ่านมามีผลผลิตเฉลี่ย 215 กิโลกรัมต่อไร่

3. สภาพการตลาดกาแฟของเกษตรกร

1) **ลักษณะการขายกาแฟ** เกษตรกรมากกว่าสี่ในห้ามีลักษณะการขายกาแฟโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง รองลงมา เกษตรกรสองในสามนำไปขายเอง สองในห้าจะขาย ณ จุดรับซื้อในท้องถิ่น และมีการแปรรูปกาแฟก่อนแล้วจึงนำไปขาย ส่วนเกษตรกรที่นำกาแฟขายผ่านพ่อค้าคนกลางนั้น ให้เหตุผลว่าสะดวกรวดเร็ว รองลงมา ขาดทุนพาหนะ ไม่มีเวลาที่จะนำกาแฟไปขายเอง และเกษตรกรขายได้ราคาดีกว่านำไปขายเอง ตามลำดับ สอดคล้องกับเชาวนวิทย์ หอมชุ่ม และคณะ (2553: 79-84) กล่าวว่า การตัดสินใจจำหน่ายผลผลิตกาแฟของเกษตรกรคือการจำหน่ายผลผลิตกาแฟให้แก่พ่อค้าคนกลางมากที่สุด โดยร้อยละ 62 ของผลผลิตกาแฟทั้งหมดที่สมาชิกผลิตได้ มีจำนวนสมาชิกร้อยละ 55 ที่จำหน่ายซึ่งมีเหตุผลหลายประการที่สมาชิกตัดสินใจขายให้แก่พ่อค้า อาทิ พ่อค้าไปตั้งจุดรับซื้อถึงในพื้นที่ถึงหน้าบ้าน ซึ่งจะประหยัด ลดต้นทุนของสมาชิกที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการนำกาแฟไปจำหน่ายยังสหกรณ์ ซึ่งเป็นระยะทางไกล อีกทั้งยังลดความเสี่ยงต่อความเสียหายของผลผลิตจากการขนส่ง

2) **การเก็บรวบรวมผลผลิต** จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการเก็บรวบรวมผลผลิตเอง และส่วนน้อยให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บรวบรวมเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีการเก็บผลผลิตกาแฟที่เป็นเมล็ดกาแฟแห้งโดยยังไม่มีการจำหน่ายเพื่อต้องการดูความเคลื่อนไหวของราคาในท้องตลาด เมื่อเป็นที่พอใจจึงนำผลผลิตออกจำหน่าย

3) **แหล่งข้อมูลราคาขายส่ง/ขายปลีกกาแฟ** จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรสี่ในห้าได้รับข้อมูลจากพ่อค้าในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายกาแฟให้แก่พ่อค้าโดยตรง อีกทั้งความไม่แน่นอนด้านราคาทำให้เกษตรกรต้องมีการตรวจสอบราคาเพื่อที่จะตัดสินใจขายผลผลิตกาแฟในช่วงที่ราคาสูงสุด

4) **ผู้กำหนดราคาซื้อขายกาแฟ** จากผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดระบุว่าผู้กำหนดราคาซื้อขายกาแฟเป็นพ่อค้าคนกลาง รองลงมาเป็นสัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อค้าคนกลางจะทราบราคาซื้อขายล่วงหน้าในตลาด ทำให้สามารถกำหนดราคาซื้อขายจากเกษตรกรได้โดยตรง

5) **วิธีการรับเงินค่าขายผลผลิตกาแฟ** จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับเงินทั้งหมดเมื่อขายผลผลิตกาแฟแต่ละครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความจำเป็นที่ต้องใช้เงิน และไม่มั่นใจถ้าไม่ได้รับเงินเลย

4. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตกาแฟของเกษตรกร

ผลงานวิจัยพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับปุ๋ยและสารเคมีมีราคาแพง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารประกอบต้องนำเข้าจากต่างประเทศและยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้ามาดูแลเรื่องราคาอย่างจริงจัง ส่วนเกษตรกรที่มีปัญหาการเรื่องน้ำและการตัดแต่งกิ่งโดยพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องขาดแคลนแหล่งน้ำในฤดูแล้ง ทั้งนี้เป็นเพราะไม่มีระบบชลประทานและเกษตรกรไม่มีการพัฒนาระบบน้ำในสวน และยังพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับการผลิตกาแฟ ได้แก่ ขาดแคลนแรงงานเพื่อการผลิต เช่น ในการตัดแต่งกิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนอาชีพรับจ้างด้านการเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้แรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างภาคการเกษตรมีจำนวนลดลง ส่งผลถึงค่าจ้างที่มีปริมาณสูงขึ้น ทำให้เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตกาแฟของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

5. ปัญหาเกี่ยวกับการตลาดกาแฟของเกษตรกร

ผลงานวิจัยพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากเกี่ยวกับราคากาแฟ ได้แก่ ราคากาแฟตกต่ำ ราคาเปลี่ยนแปลง/ไม่แน่นอน ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรไม่ได้เป็นผู้กำหนดราคาผลผลิตกาแฟได้เอง โดยราคาผลผลิตจะถูกกำหนดจากผู้ประกอบการรายใหญ่และพ่อค้าคนกลาง ทำให้ราคากาแฟตกต่ำและไม่แน่นอน

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกร

ผลงานวิจัยด้านการผลิตพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ แต่ในส่วนที่เกษตรกรเสนอแนะได้แก่ หน่วยงานของรัฐควรมีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตกาแฟแก่เกษตรกร ควรมีหน่วยงานของรัฐตรวจวิเคราะห์ดินของพืชในพื้นที่ รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมราคาปุ๋ยเคมี และรัฐควรสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อซื้อปุ๋ยเคมี ส่วนด้านการตลาดพบว่าเกษตรกรเสนอแนะให้รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมราคาผลผลิตกาแฟ และรัฐควรสนับสนุนด้านการตลาดแก่เกษตรกรรายย่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรประสบปัญหาด้านปุ๋ยไม่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานที่กำหนดและมีราคาสูงทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น หน่วยงานของรัฐจึงควรมีการกำหนดราคาที่เป็นกลางทั้งผู้ผลิตและผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรจะมีการส่งเสริม และให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ เกี่ยวกับการดูแลรักษา การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชของกาแฟที่ถูกต้องแก่เกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมแนะนำพัฒนาพันธุ์กาแฟใหม่ๆ ที่ต้านทานโรคและแมลงเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตกาแฟ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการคัดเกรดกาแฟ

2) หน่วยงานของรัฐ ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ เพื่อจะได้มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

3) หน่วยงานของรัฐควรสร้างเครือข่ายเพื่อประชาสัมพันธ์ราคาจำหน่ายกาแฟ ทั้งราคาขายส่งและขายปลีกภายในประเทศและต่างประเทศ ให้เกษตรกรทราบแหล่งผลิตและภาวะความเคลื่อนไหวของราคากาแฟ เพื่อเกษตรกรจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจจำหน่าย

4) หน่วยงานของรัฐควรมีการส่งเสริมแบบครบวงจรตั้งแต่การผลิตถึงการตลาด รวมถึงการแปรรูปเพิ่มมูลค่า ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขอสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตร

5) หน่วยงานของรัฐ ควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการที่จะพัฒนาพันธุ์กาแฟให้มีความหลากหลายและมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด เพื่อให้เกษตรกรมีโอกาสขยายพื้นที่ได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการยอมรับสื่อในแต่ละประเภทของเกษตรกรเพื่อใช้ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

2) ควรมีการวิจัยการผลิตและการตลาดกาแฟในประเทศไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาดกาแฟ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

3) ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเทคโนโลยีทางการผลิตกาแฟ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการเพิ่มปริมาณผลผลิตและคุณภาพของกาแฟ

4) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลผลิตกาแฟ และปริมาณความต้องการในการบริโภคผลผลิตกาแฟภายในประเทศและต่างประเทศว่ามีปริมาณความต้องการในปัจจุบัน และอนาคตเท่าใด เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกกาแฟต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร (2550) *การจัดการสวนกาแฟ* กรุงเทพมหานคร (อค์สำเนา)

เชาวน์วัศ หอมชุ่ม และคณะ (2553) "โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากาแฟชุมชน" สำนักงานกองทุนสนับสนุน

การวิจัย กรุงเทพมหานคร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ และบัณฑิต วาฤทธิ์ (2547) "การปลูกและผลิตกาแฟอาราบิก้าบนที่สูง" วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เลอภพ ศิริสันติกุล (2530) "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคำแนะนำวิธีการปฏิบัติการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขา

เผ่าม้ง ในจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาหมู่บ้านขุนช่างเคี่ยนและหมู่บ้านม่อนเงาะ" วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิทัศน์ เตชะบุญ (2534) "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับงานส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง

อำเภอบุญวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริม

การเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สากร มิสุข (2549) "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตกาแฟอาราบิก้าของเกษตรกร อำเภอดอยสะเก็ด

จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

